

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Геолого-Географски.....

Специалност: (код и наименование)

Г	Г	А	0	1	0	1	1	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Бакалавърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

География (редовно обучение).....

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	8	0	8
---	---	---	---

 ПРИРОДНА СРЕДА И ДРЕВНИ ЦИВИЛИЗАЦИИ
(код и наименование)

Преподавател: доц. д-р Росица М. Кендерова

Асистент: гл.ас. д-р Ахинора Г. Балтакова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	25
	Практически упражнения (хоспетиране)	5
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	20
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	40
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	30
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Защита на курсов учебен проект	70
2.	Изпит	30

Анотация на учебната дисциплина:

Представената програма визира въвеждащата част към един по-обширен курс по изучаване на природната среда по времето на древните цивилизации, който може да бъде включен в магистърски програми за географи и историци. Застъпени са основните теоретични положения, главните историко-географски категории, както и идеите за структуриране на тази дисциплина от гледна точка на географа, който при това има значителен опит в областта на преподаването и изследователската работа в областта на палеогеографията. Отчитайки тези особености, направен е опит за обвързването на историко-географския процес с адаптацията на човека към неговата географска среда, етногенезата, етногеографските експанзии, обскурации и регресии в условията на съответните географски ландшафти от зараждането на човешките цивилизации до началото на индустриалната революция на територията на Европа.

В този си вид курсът е предназначен предимно за студентите от бакалавърско образователно ниво на специалност География. Интересен ще бъде и за такива, следващи специалностите етнология, история, археология и др.

Предварителни изисквания:

Студентите трябва да знаят и/или да могат:

- Общи познания по кватернерна палеогеография;
- Общи познания по историята на световните цивилизации;

Очаквани резултати:

Успешно завършилите обучението по тази учебна дисциплина:

1. *ще знаят:*

- Ролята на природната среда за заселването и напускането и от различни племена и народи;
- Развитието на най-важните европейски и световни цивилизации през презмата на средата;

2. *ще могат:*

- да се ориентират в различните исторически епохи;
- да сравняват промените в средата за различните природни зони;

Учебно съдържание - Лекции

№	Тема:	Хорариум
1.	Същност и структура на историческата география - Историческият процес в условията на географската среда.	2

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

2	Природната обстановка през късноледниково време и холоцена в Евразия: 2.1. Геоложка и климатична хронология на късноледниковото време и холоцена. 2.2. Археологическа хронология.	2
3.	Поява и развитие на човека: 3.1. Основни проблеми с хоминидите; 3.2. Основни проблеми с хомоидите; 3.3. Основни проблеми с хомидите.	2
4.	Първобитни култури и тяхното развитие: 4.1. Еолит (Олдуван); 4.2. Палеолитни култури – долен (Шел, Ашел), среден (Мустер) и горен (Ориняк, Солютре, Мадлен) палеолит. 4.3. Мезолитни култури; 4.4. Неолитни и енеолитни (халколитни) култури.	2
5.	Развитие на цивилизациите в Западна Азия: 5.1. Поява и развитие на градовете и увеличаване броя на населението; 5.2. Земеделската ревоюция; 5.3. Месопотамска цивилизация – възникване и развитие (Шумер, Акад), природни условия, икономика, общество, религия, приноси в световната история.	4
6.	Развитие на цивилизациите по поречието на р. Нил: 6.1. Природната среда като условие за различията между Египет и Месопотамия; 6.2. Египетска цивилизация – възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история; 6.3. Нубийска цивилизация – природни ресурси, развитие, икономика, общество. 6.4. Християнско царство – Етиопия: природни условия, развитие, икономика, общество.	3
7.	Развитие на цивилизациите в Близкия изток: 7.1. Природната среда в Близкия изток като част от района на „Плодородния полумесец“; 7.2. Семитски цивилизации – възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история;	3
8.	Развитие на средиземноморските цивилизации: 8.1. Природната среда в Средиземноморието – африканско, европейско и азиатско крайбрежия, островни групи; 8.2. Минойска цивилизация – възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история; 8.3. Микенска цивилизация – възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история; 8.4. Древногръцки цивилизации - възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история;	4

	8.5. Малтийска цивилизация - възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история.	
9.	Развитие на цивилизациите в Индия: 9.1. Природната среда в Индийския субконтинент; 9.2. Индийски цивилизации – възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история.	2
10.	Развитие на цивилизациите в Китай: 10.1. Природната среда в Централна и Източна Азия; 10.2. Китайски цивилизации – възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история.	2
11.	Развитие на цивилизациите в Югоизточна Азия и Японския архипелаг: 11.1. Природната среда в Югоизточна Азия и Японския архипелаг; 11.2. Древни цивилизации – възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история.	2
12.	Развитие на цивилизациите в Доколумбова Америка: 12.1. Природната среда в Северна и Южна Америка; 12.2. Американски цивилизации – възникване, развитие, икономика, общество, приноси в световната история.	2

Упражнения

№	Тема:	Хорариум
1.	Възникване на селата, търговията и войната	2
2.	Произход на хранителното производство. Основни храни и генетичните им банки.	2
3.	Изкуство и занаяти на първите хора.	2
4.	Екологични кризи в Древността.	2
5.	Древни миграции – природни аспекти.	2
6.	Островни цивилизации в Тихия океан.	2
7.	Геоложка, климатична и археологическа хронология на късноледниковото време и холоцена на територията на България.	2
8.	Каменната епоха по българските земи.	2
9.	Халколитна епоха по българските земи – ранна и късна.	2
10.	Бронзова епоха по българските земи – ранна, средна и късна.	4
11.	Желязна епоха по българските земи.	4
12.	Римско време по българските земи.	4

Конспект за изпит

№	Въпрос
----------	---------------

1.	Поява и развитие на човека
2.	Първобитни култури и тяхното развитие
3	Развитие на цивилизациите в Западна Азия
4	Развитие на цивилизациите по поречието на р. Нил
5	Развитие на цивилизациите в Близкия изток
6	Развитие на средиземноморските цивилизации
7	Древни цивилизации по българските земи

Библиография

Основна:

1. Бретон, Р. География на цивилизациите. Враца, ИК «Одри», 2002, 126 с.
2. Гор, А. Застрашената Земя. Екологията и човешкия дух. С. УИ „Св. Кл. Охридски”, 1995, 524 с.
3. Мечников, Л. Цивилизация и великие исторические реки. М., АО „Прогресс”, 1995, 460 с.
4. Ладюри, Э.Ле Роа. История климата с 1000 года (Пер. Франц.)Л., Гидрометеиздат, 1971
5. Смирнова-Сеславинская М., Г. Цветков, Цыгане. Происхождение и культура, АСАДЕМИСА-ВАЛКАНИСАР М-С., 2009;
6. Трифонов, В., А. Караханян. Геодинамика и история цивилизации. М, Наука, 2004, 665 с.
7. Цангер Е., Наводнение от небето, С. СУ, 1994;
8. Шнитников, А.В. Изменчивость общей увлажненности материков Северного полушария. М., Изд. АН СССР, 1957
9. Gribbin & H. Lamb. Changes of the Climate during the Historical Time. - In: Climate change. Cambridge, cambr. Univ. Press, 1980
10. Kinder, H. & W. Hilgemann. The Penguin Atlas of the World History. Vol. I: From the Beginning to the Eve of the French Revolution. London, Penguin Books Ltd., 1974
11. Lamb, H.H. Climate: Present, Past and Future. London - New York Methuen Ed. H., Vol. I, 1977; Vol. II, 1978;
12. History of the world: ancient and medieval: Earliest man, the Orient, Greece and Rome; LAROUSSE; С, ICON; 2009;
13. Blainey, Geoffery (2000). [A Short History Of The World](#). Penguin Books, Victoria. ISBN 0-670-88036-1
14. [Fernand Braudel](#) (1996). *The Mediterranean and the Mediterranean World in the Age of Philip II*. Berkeley, Calif.: University of California Press. ISBN 0-520-20308-9.
15. [Kenneth Pomeranz](#), *The Great Divergence: China, Europe and the Making of the Modern World Economy*, Princeton, 2000]
16. [Clive Ponting](#), *World History: a New Perspective*, London, 2000.
17. Джемс, П., Н. Торп, Древни загадки, 2002;

Допълнителна:

18. Гумилев, Л.Н. Этнос и биосфера Земли. М., ИНИ, 1992

19. Гумилев, Л.Н. Древние тюрки. М., Канышников, Комаров & Ко, 1993
20. Гумилев, Л.Н. Древняя Русь и Великая Степь. М., Мысль, 1993
21. Димитров, Д. Прабългарите по северното и западното Черноморие. Варна, Изд. "Г. Бакалов", 1987
22. Добрев, П. Стопанската култура на прабългарите. С., Изд. БАН, 1987
23. Добрев, П. Прабългарите. Произход, език и култура. Нов прочит. С., Изд. Къща "Проксима", 1991
24. Жекулин, Историческая география. Предмет и методы. Л., Наука, 1982

Дата:

**Съставил: доц. д-р Р. Кендерова
гл. ас. д-р А. Балтакова**